

LỊCH SỬ VĂN MINH THẾ GIỚI

CHƯƠNG 1. LỊCH SỬ VĂN MINH PHƯƠNG ĐÔNG

1.1. LỊCH SỬ VĂN MINH AI CẬP

TS. Phạm Thị Thanh Huyền

Quan sát những hình ảnh sau và cho biết những hiểu biết của em về đất nước Ai Cập?

Vậy, nền văn minh Ai Cập
hình thành trên cơ sở nào?
Những thành tựu rực rỡ của
nền văn minh này là gì?

1

Phân tích được những cơ sở hình thành của nền văn minh Ai Cập thời cổ đại.

2

Trình bày được những thành tựu cơ bản của nền văn minh Ai Cập thời cổ đại.

3

Hình thành được kĩ năng quan sát, khai thác và thuyết trình về một giá trị văn minh Ai Cập thời cổ đại.

1.1.1

Cơ sở hình thành văn minh Ai Cập thời cổ đại

1.1.2

Những thành tựu chủ yếu của văn minh Ai Cập thời cổ đại

1.1.1. CƠ SỞ HÌNH THÀNH VĂN MINH AI CẬP THỜI CỔ ĐẠI

a) Điều kiện tự nhiên

b) Dân cư

c) Cơ sở kinh tế, chính trị, xã hội

d) Phân kì lịch sử

1.1.1. CƠ SỞ HÌNH THÀNH VĂN MINH AI CẬP THỜI CỔ ĐẠI

a) Điều kiện tự nhiên

Vị trí địa lí

- Phía Đông Bắc châu Phi, dọc theo hạ lưu sông Nile.
- Bị bao bọc bởi những núi đá thẳng đứng như những bức tường.
- Tiếp giáp Hồng Hải ở phía Đông, sa mạc Libi khô khan ở phía Tây.

Lược đồ Ai Cập thời cổ đại

a) Điều kiện tự nhiên

BÀI TẬP CÁ NHÂN 5 PHÚT

Tại sao nhà sử học của Hy Lạp cổ đại Herodotus cho rằng: “Ai Cập là tặng phẩm của sông Nile”?

1.1.1. CƠ SỞ HÌNH THÀNH VĂN MINH AI CẬP THỜI CỔ ĐẠI

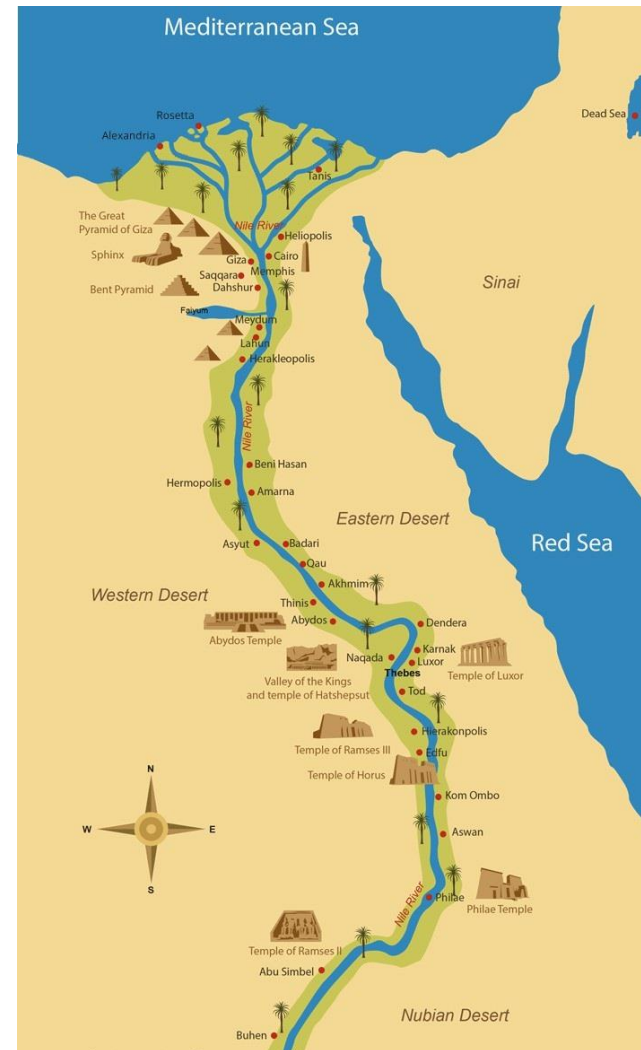
a) Điều kiện tự nhiên

Sông ngòi

Đất đai màu mỡ, thuận lợi cho sản xuất nông nghiệp.

Nước lũ sông Nile có vai trò đặc biệt, bởi Ai Cập khô nóng, không mưa nên khi nước lũ rút đi là mùa gieo hạt và lúa chín, cả vùng như một rừng hoa.

Sông Nile còn là đường giao thông huyết mạch của đất nước

Vai trò của sông Nile với Ai Cập cổ đại

1.1.1. CƠ SỞ HÌNH THÀNH VĂN MINH AI CẬP THỜI CỔ ĐẠI

a) Điều kiện tự nhiên

Địa hình

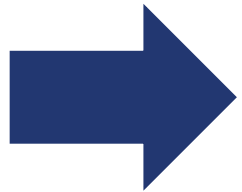
Có nhiều loại đá chất lượng tốt (đá vôi, đá bazan, đá hoa cương), đồng, vàng.

Có biên giới tự nhiên hiểm trở che chắn.

Địa hình của Ai Cập cổ đại

a) Điều kiện tự nhiên

Ai Cập là một đất nước có điều kiện tự nhiên, điều kiện địa lý hết sức **đa dạng** nhưng cũng vô cùng **khắc nghiệt**. Đó là vùng đất khô cằn, nóng nực bởi mệnh mông là sa mạc và hoang mạc, nhưng lại có một dòng sông Nile đặc biệt quan trọng tạo nên một vùng đồng bằng rộng lớn ven hạ lưu của sông, tạo cơ sở cho sự ra đời của nền văn minh Ai Cập.

Người đứng đầu nhà nước Ai Cập cổ đại được gọi là gì?

- A. Vua.
- B. Thiên tử.
- C. Pharaong.
- D. Hoàng đế.

Dòng sông nào nuôi dưỡng nền văn minh Ai Cập?

- A. Sông Hằng.
- B. Sông Nile.
- C. Sông Ấn.
- D. Sông Hoàng Hà.

Ý nào dưới đây KHÔNG đúng về vai trò của sông Nile đối với Ai Cập cổ đại?

- A. Tạo ra vùng đất phì nhiêu, màu mỡ.
- B. Cung cấp nước tưới cho cây trồng và sinh hoạt.
- C. Quy tụ hai bên bờ nhiều thành phố và làng mạc.
- D. Tạo thuận lợi cho việc xây dựng các hải cảng lớn.

b) Dân cư

Từ thời đồ đá cũ đã có con người sinh sống ở lưu vực sông Nile. Đó là những thổ dân châu Phi.

Có thể người Xê mít từ Tây Á di cư tới và đồng hóa với thổ dân ở đây.

Thổ dân châu Phi

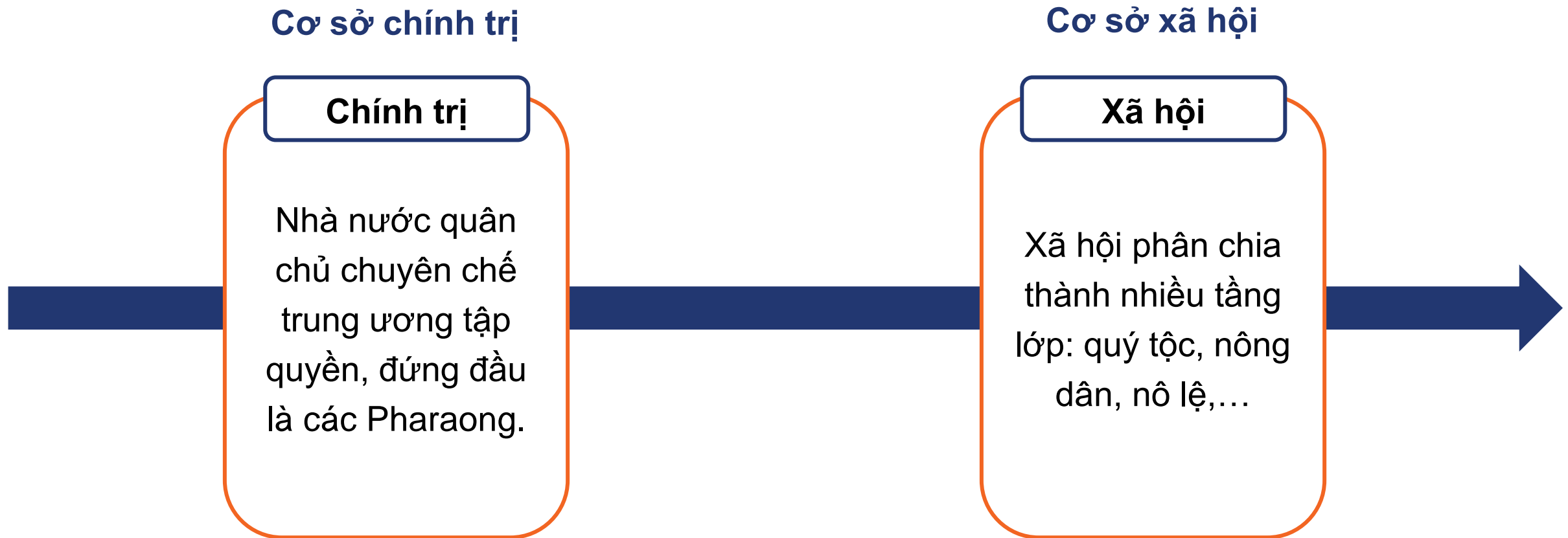
c) Cơ sở kinh tế, chính trị, xã hội

Cơ sở kinh tế

- Nông nghiệp: **phát triển** dựa trên những nguồn lợi mà Sông Nile mang lại.
- Trị thủy: Việc trị thủy là vô cùng quan trọng và buộc các công xã Ai Cập cổ đại liên kết với nhau,...
- Thương nghiệp: phát triển, thị trường buôn bán mở rộng, các mặt hàng vô cùng phong phú, đa dạng.

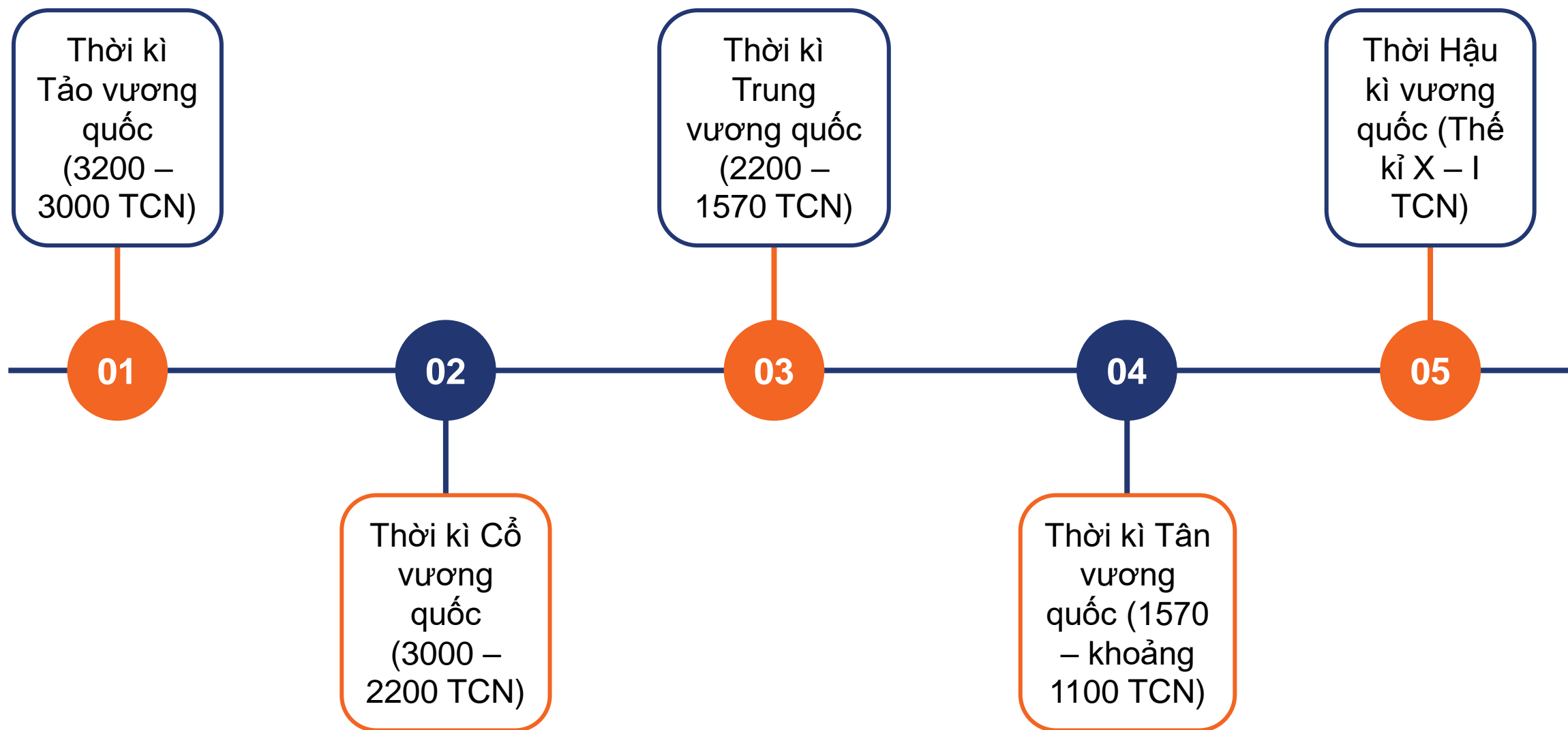

c) Cơ sở kinh tế, chính trị, xã hội

1.1.1. CƠ SỞ HÌNH THÀNH VĂN MINH AI CẬP THỜI CỔ ĐẠI

d) Phân kì lịch sử

1.1.2. NHỮNG THÀNH TỰU TIỂU BIỂU CỦA VĂN MINH AI CẬP THỜI CỔ ĐẠI

a) Chữ viết

b) Văn học

c) Nghệ thuật

d) Khoa học tự nhiên

e) Tôn giáo

1.1.2. NHỮNG THÀNH TỰU TIỂU BIỂU CỦA VĂN MINH AI CẬP THỜI CỔ ĐẠI

a) Chữ viết

- Xuất hiện từ khi xã hội có giai cấp ra đời.
- Là chữ tượng hình. Có khoảng 1000 chữ tượng hình trong đó có 24 chữ cái.

1.1.2. NHỮNG THÀNH TỰU TIỂU BIỂU CỦA VĂN MINH AI CẬP THỜI CỔ ĐẠI

a) Chữ viết

Được khắc trên đá, gỗ, đồ gốm,... Nhiều nhất là được viết trên giấy Papyrus.

Đá, gỗ, đồ gốm,...

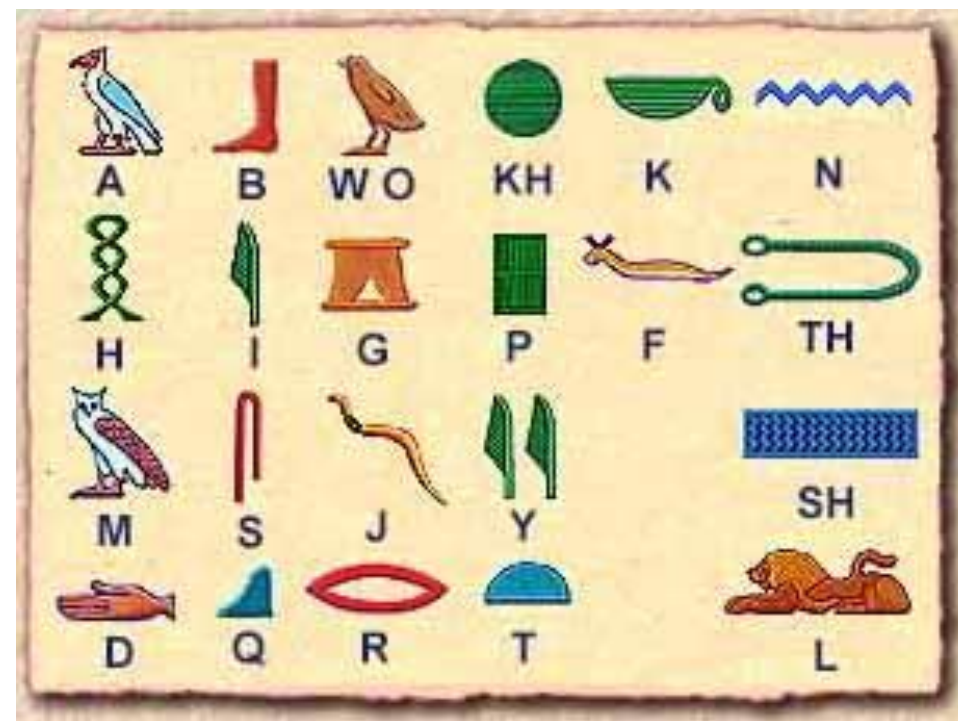

Giấy Papyrus

1.1.2. NHỮNG THÀNH TỰU TIỂU BIỂU CỦA VĂN MINH AI CẬP THỜI CỔ ĐẠI

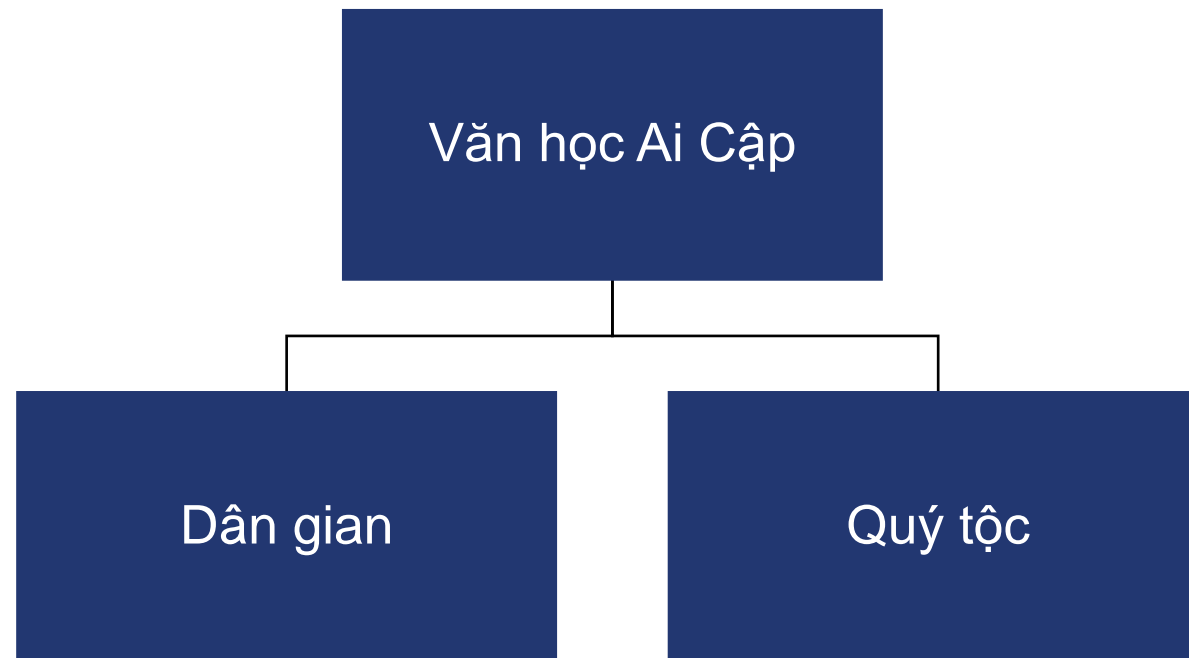
a) Chữ viết

- Là cơ sở để người Phê ni xi tạo ra văn chữ cái. Sau đó, người Hi Lạp cải biên chữ viết của người Phê ni xi tạo ra chữ viết Hi Lạp cổ đại.
- Năm 1822, giải mã thành công chữ Ai Cập cổ đại → ngành Ai Cập học ra đời.

1.1.2. NHỮNG THÀNH TỰU TIỂU BIỂU CỦA VĂN MINH AI CẬP THỜI CỖ ĐẠI

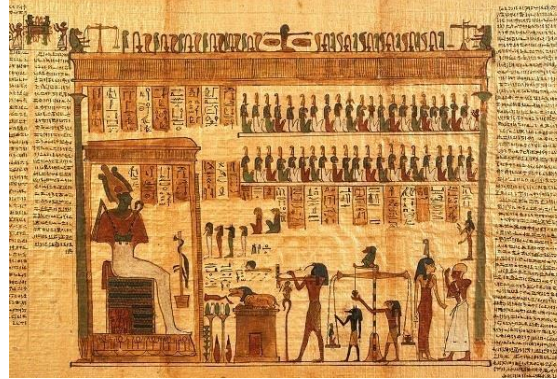
b) Văn học

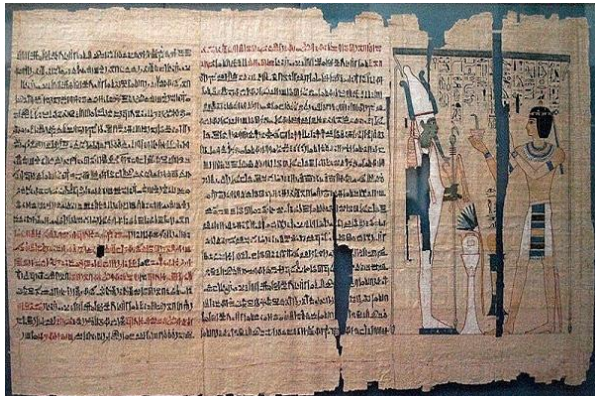
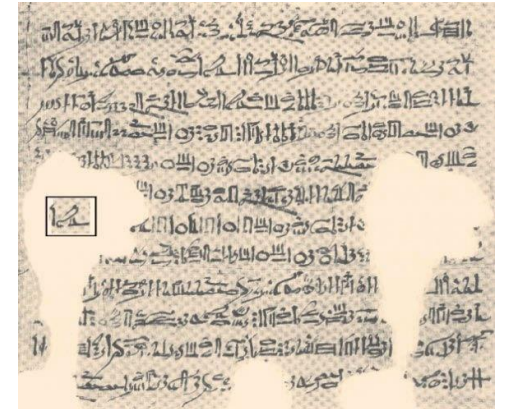
1.1.2. NHỮNG THÀNH TỰU TIÊU BIỂU CỦA VĂN MINH AI CẬP THỜI CỔ ĐẠI

b) Văn học

Người nông dân
biết nói điều hay

Nói thật hay
nói dối

Truyện Hai
anh em

Lời khuyên
răn của Ipuxe

Các tác phẩm tiêu biểu khác: Nói chuyện với linh hồn của mình; Lời tiên tri của Nê phec ti, Thuyền gặp nạn, Chàng hoàng tử phải chết...

1.1.2. NHỮNG THÀNH TỰU TIÊU BIỂU CỦA VĂN MINH AI CẬP THỜI CỔ ĐẠI

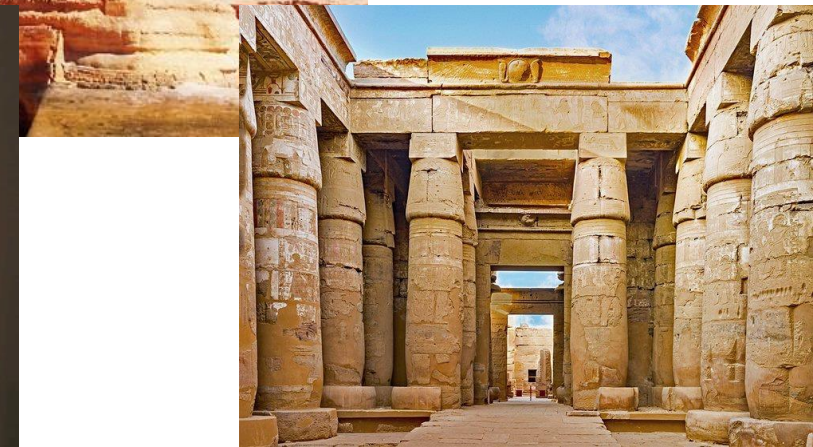
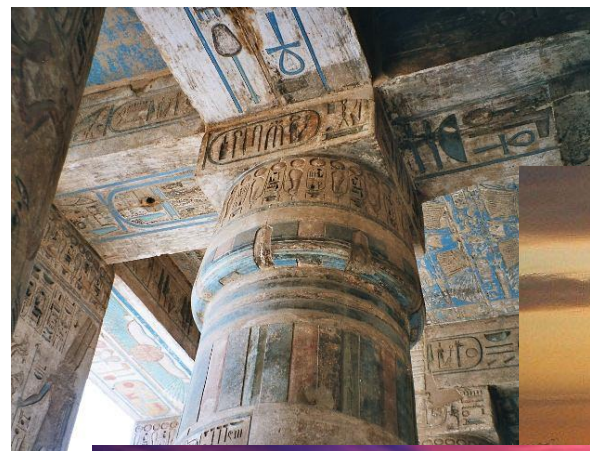
c) Nghệ thuật

Kiến trúc, điêu khắc

Nghệ thuật phong phú đặc sắc, nổi bật: kiến trúc, điêu khắc.

Gồm đền tháp, cung điện (tiêu biểu nhất là các Kim tự tháp).

Tượng Nhân sư; tượng bán thân Hoàng hậu Nefectiti...

1.1.2. NHỮNG THÀNH TỰU TIÊU BIỂU CỦA VĂN MINH AI CẬP THỜI CỔ ĐẠI

c) Nghệ thuật

Kim tự tháp Giza

Kim tự tháp ở Giza được xây dựng bởi 3 thế hệ (Khufu, Khafre và Menkaure). Tòa Kim tự tháp vĩ đại của Khufu là cổ xưa nhất và là công trình duy nhất trong 7 kỳ quan thế giới cổ đại còn lại đến nay.

Người Ai Cập thường tự hào: “Bất cứ cái gì cũng đều sợ thời gian, nhưng thời gian lại sợ kim tự tháp.”

1.1.2. NHỮNG THÀNH TỰU TIỂU BIỂU CỦA VĂN MINH AI CẬP THỜI CỔ ĐẠI

c) Nghệ thuật

Tượng Sphinx

Được tạc từ núi đá vôi nguyên khối, hình một con nhân sư trong tư thế phủ phục nằm ở cao nguyên Giza, trên tả ngạn sông Nile.

Là công trình điêu khắc vô tiền khoáng hậu của người Ai Cập cổ đại

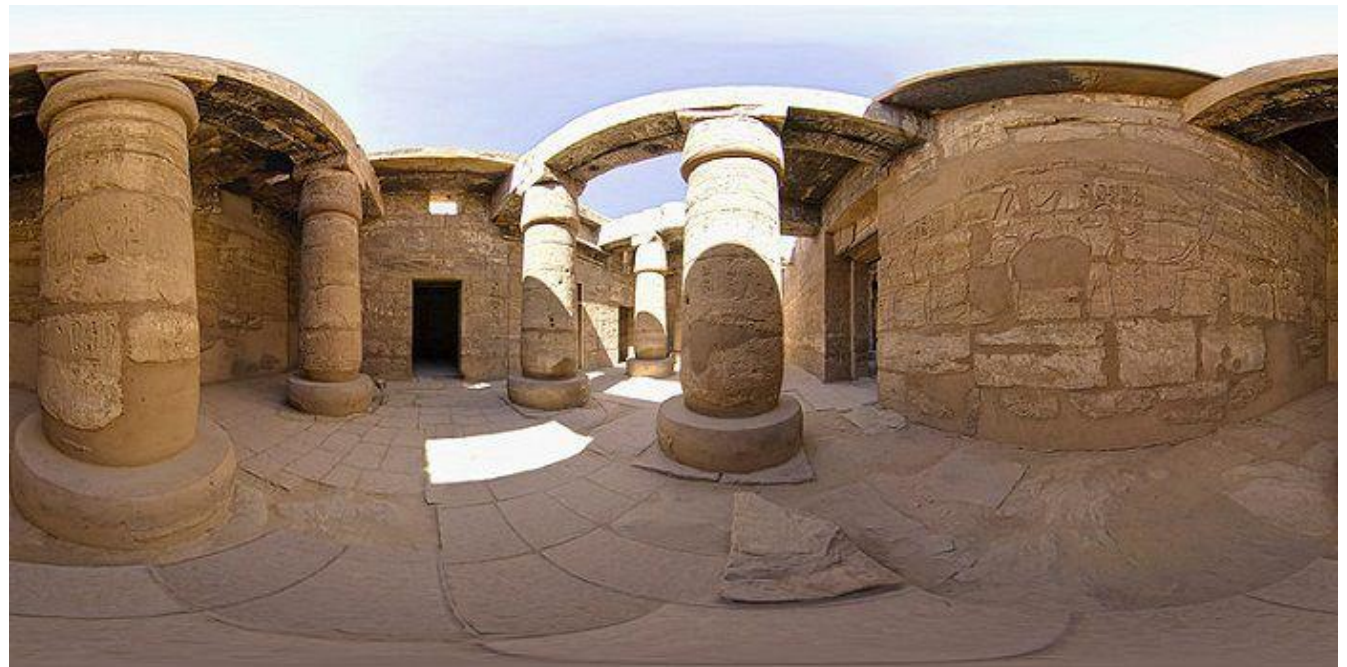

1.1.2. NHỮNG THÀNH TỰU TIỂU BIỂU CỦA VĂN MINH AI CẬP THỜI CỔ ĐẠI

c) Nghệ thuật

Đền thờ Karnak

Karnak là khu di tích tôn giáo cổ và rộng nhất thế giới. Một trong những di tích nổi tiếng nhất của Karnak chính là quảng trường Hypostyle, với diện tích 5000 m², 134 cột đồ sộ sắp xếp thành 16 hàng.

1.1.2. NHỮNG THÀNH TỰU TIỂU BIỂU CỦA VĂN MINH AI CẬP THỜI CỔ ĐẠI

c) Nghệ thuật

Đền Luxor

Đền Luxor nằm bên bờ phía Đông của sông Nin. Ngoài việc thờ các vị thần của người Ai Cập cổ đại, đền Luxor còn là nơi làm lễ đăng quang của các vị vua.

Hiện nay, đây là một trong những điểm du lịch hấp dẫn thu hút nhiều khách du lịch đến tham quan.

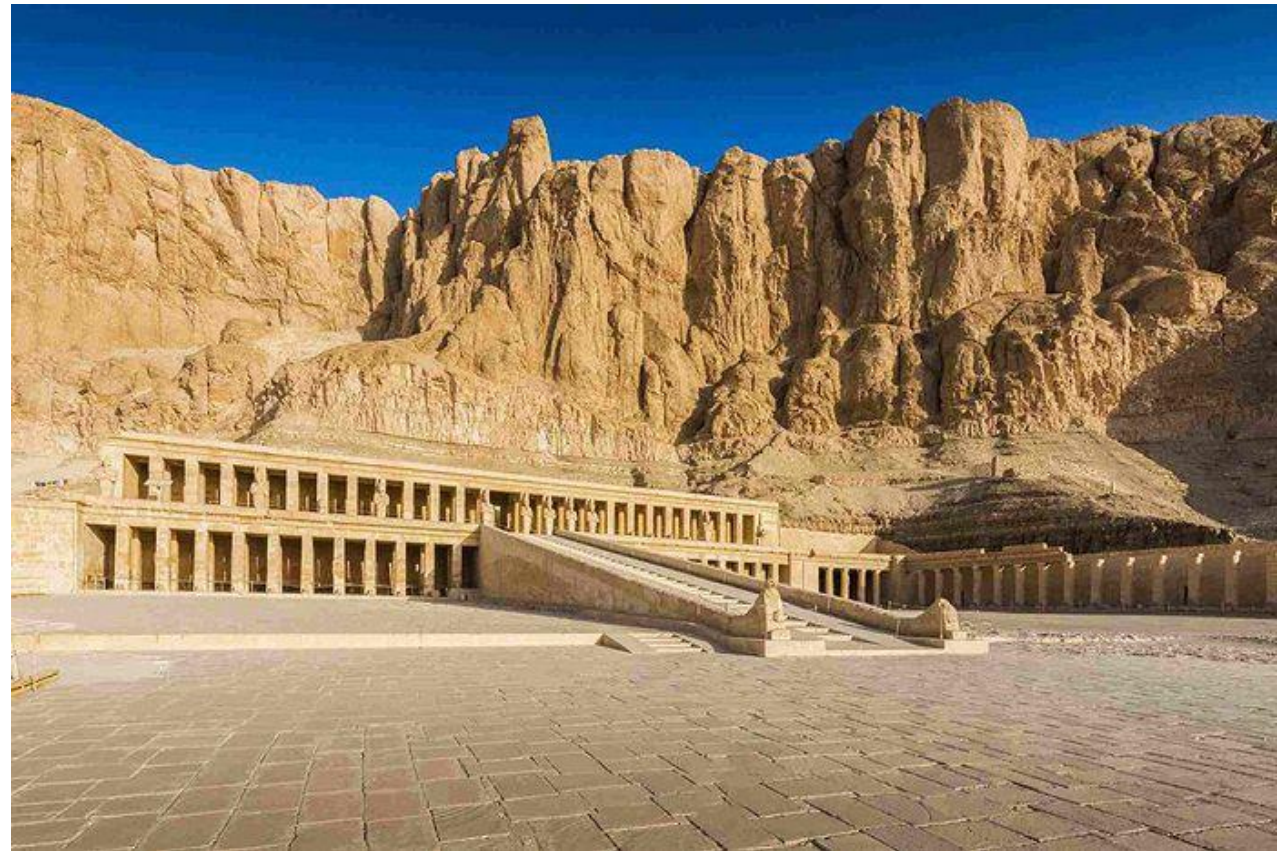

1.1.2. NHỮNG THÀNH TỰU TIỂU BIỂU CỦA VĂN MINH AI CẬP THỜI CỔ ĐẠI

c) Nghệ thuật

Thung lũng các vị vua

Bên trong lòng thung lũng là những ngôi mộ của các vị vua và quý tộc được xây dựng trong khoảng 500 năm, từ thế kỷ 16 đến thế kỷ 11 trước Công nguyên. Thung lũng có 63 ngôi mộ được sắp xếp từ đơn giản đến phức tạp với hơn 120 phòng.

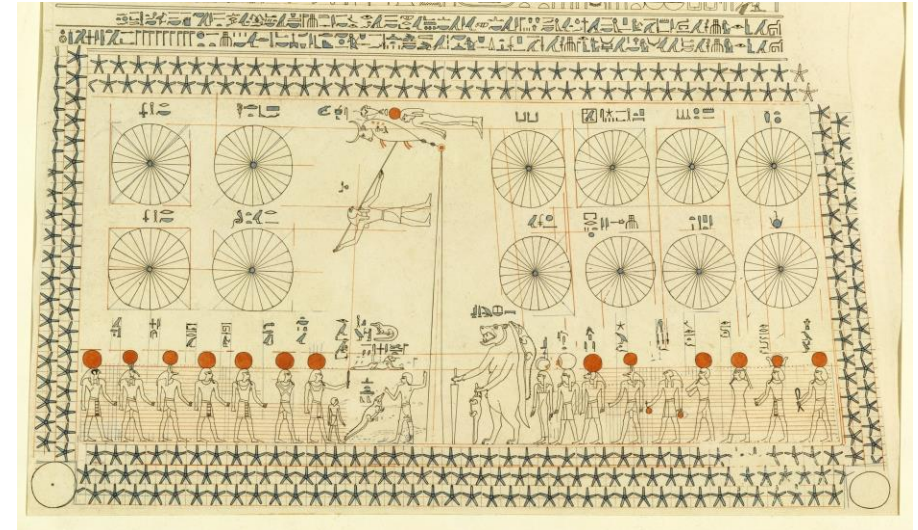

1.1.2. NHỮNG THÀNH TỰU TIỂU BIỂU CỦA VĂN MINH AI CẬP THỜI CỔ ĐẠI

d) Khoa học tự nhiên

Thiên văn học

- Biết các hành tinh như sao Thủy, sao Kim, sao Hỏa, sao Mộc, sao Thổ.
- Tạo ra các dụng cụ đo thời gian: Nhật khuê; đồng hồ nước.
- Làm ra lịch: 1 năm có 12 tháng, mỗi tháng có 30 ngày; 1 năm gồm 365 ngày – dương lịch (chưa biết đặt năm nhuận).

1.1.2. NHỮNG THÀNH TỰU TIỂU BIỂU CỦA VĂN MINH AI CẬP THỜI CỔ ĐẠI

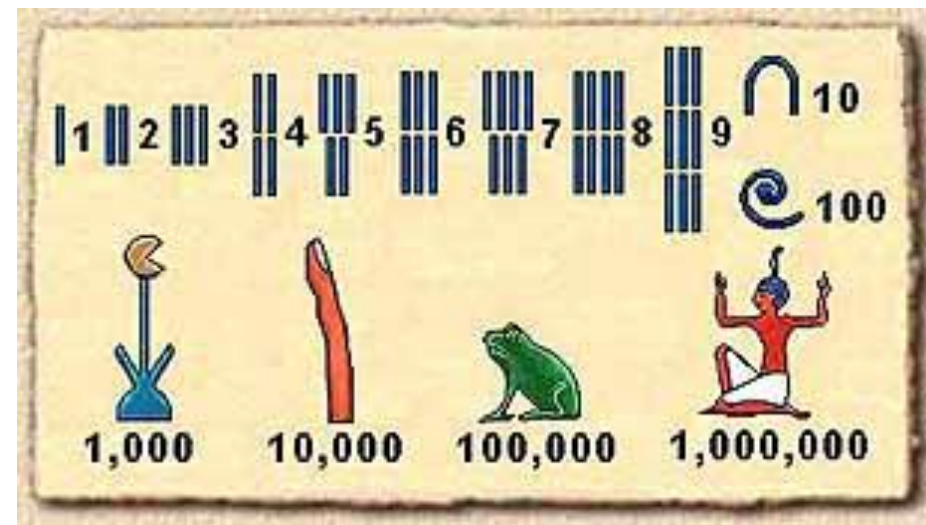
d) Khoa học tự nhiên

Toán học

Sáng tạo ra hệ đếm thập tiến vị.

Làm các phép cộng, trừ (nhân, chia bằng cách cộng hoặc trừ nhiều lần).

Tính diện tích hình tam giác, hình tròn; thể tích hình cầu, hình tháp đáy vuông; $\pi=3,16$.

1.1.2. NHỮNG THÀNH TỰU TIỂU BIỂU CỦA VĂN MINH AI CẬP THỜI CỔ ĐẠI

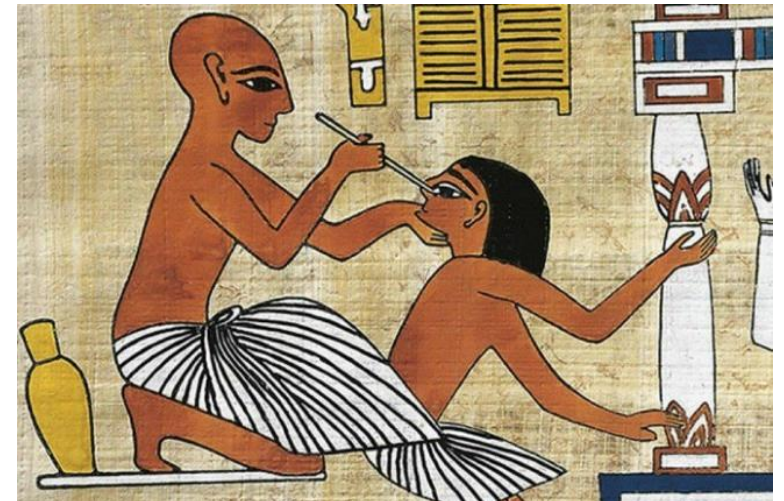
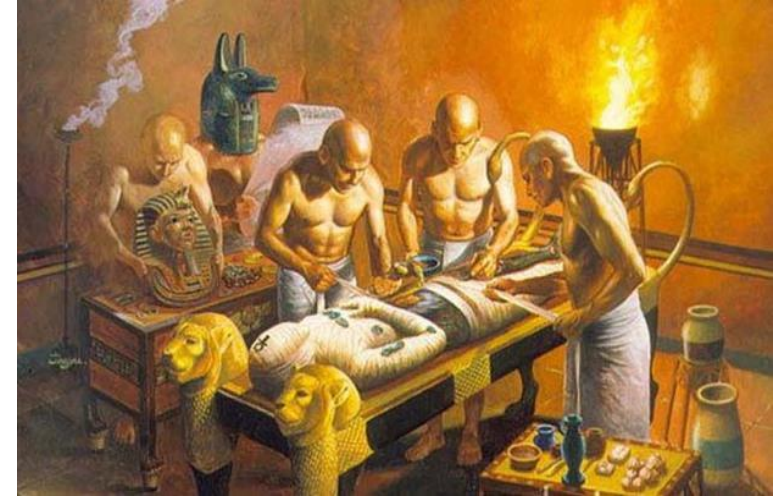
d) Khoa học tự nhiên

Y học

Đề cập đến nguyên nhân của bệnh tật, các loại bệnh, khả năng chữa trị, phương pháp chữa trị (tẩy rửa, phẫu thuật ...)

Quan hệ giữa tim và mạch máu; mô tả về óc.

Việc chữa bệnh được chuyên môn hóa.

1.1.2. NHỮNG THÀNH TỰU TIỂU BIỂU CỦA VĂN MINH AI CẬP THỜI CỔ ĐẠI

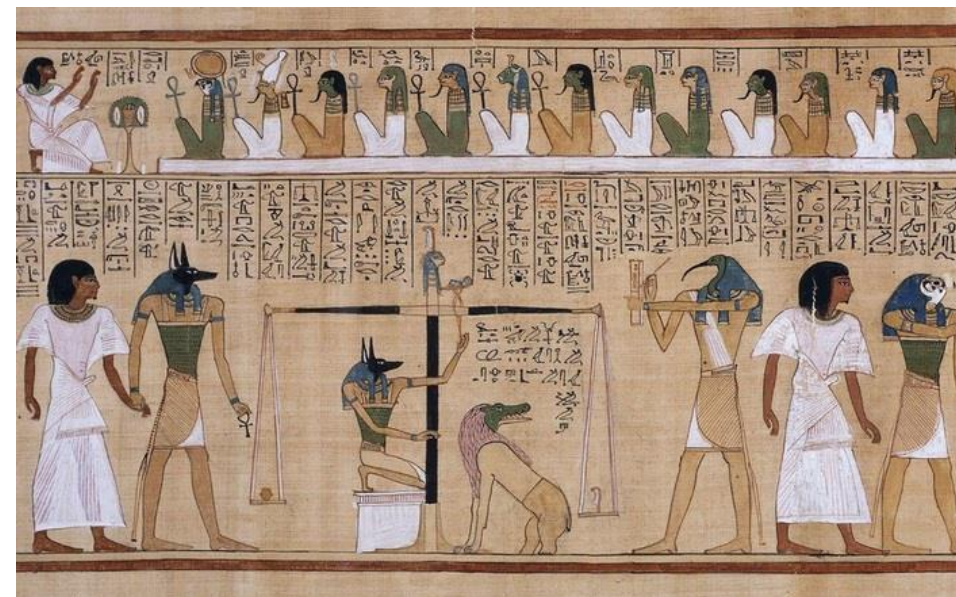
e) Tôn giáo

Đa thần giáo

Các thần tự nhiên.

Các thần động vật, thực vật.

Linh hồn người chết; các con vật tượng tượng.

1.1.2. NHỮNG THÀNH TỰU TIÊU BIỂU CỦA VĂN MINH AI CẬP THỜI CỔ ĐẠI

e) Tôn giáo

Một số thần tiêu biểu của Ai Cập cổ đại:

- Thiên thần Nut;
- Địa thần Ghep;
- Thủy thần Osiris/ Thần sông Nile/Diêm vương;
- Thần mặt trời Ra/Amôn/Atôn.

*Tranh miêu tả
thần sông Nile*

*Tranh miêu tả
thần mặt trời Ra*

Ảnh hưởng của văn minh Ai Cập đối với các nền văn minh khác như thế nào?

Ý nào dưới đây **KHÔNG** phải là thành tựu của văn minh Ai Cập cổ đại?

- A. Kỹ thuật ướp xác.
- B. Chữ tượng hình.
- C. Hệ đếm thập tiến vị.
- D. Đạo Bà la môn.

Tại sao người Ai Cập cổ đại đặc biệt giỏi về hình học?

- A. Do nghiên cứu công cụ lao động.
- B. Do nhu cầu đo đạc ruộng đất.
- C. Do hoạt động trao đổi buôn bán.
- D. Do sự phát triển của nghệ thuật.

Trong bài học này chúng ta đã nghiên cứu những nội dung chính sau:

- Cơ sở ra đời của văn minh Ai Cập cổ đại;
- Thành tựu chủ yếu của nền văn minh Ai Cập cổ đại;
- Ảnh hưởng của văn minh Ai Cập cổ đại đối với các nền văn minh khác.